

**VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO FINANSIJA**

Broj: 02-03-20217/1

Podgorica, 18. januar 2017. godine

**MINISTARSTVO ZDRAVLJA
-n/r ministra, g-dina Kenana Hrapovića-**

Poštovani gospodine Hrapoviću,

Povodom *Informacije o statusu realizacije obaveza koje se tiču pevencije i kontrole hroničnih nezaraznih bolesti, radi izvještavanja prema Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija u 2018. godini, sa predlogom prioriternih mjera i Predloga odluke o obrazovanju Nacionalnog savjeta za koordinaciju i prevenciju hroničnih nezaraznih bolesti u Crnoj Gori*, Ministarstvo finansija daje sljedeće

MIŠLJENJE

Na tekst dostavljenje *Informacije, Predlog odluke i pripremljeni Izvještaj o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.*

Globalna epidemija hroničnih nezaraznih bolesti prepoznata je u svijetu kao jedan od ključnih razvojnih izazova 21. vijeka i ozbiljna prijetnja ostvarivanju međunarodno dogovorenih razvojnih ciljeva.

Imajući u vidu značaj realizacije obaveza koje se tiču pevencije i kontrole hroničnih nezaraznih bolesti, Ministarstvo finansija je, sa aspekta budžeta, saglasno sa *Informacijom o statusu realizacije obaveza koje se tiču pevencije i kontrole hroničnih nezaraznih bolesti, radi izvještavanja prema Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija u 2018. godini, kao i sa predlogom zaključaka, uz obavezu da se Informacija dostavi Vladi Crne Gore na razmatranje i usvajanje.* Ministarstvo finansija, takođe, daje saglasnost na *Predlog odluke o obrazovanju Nacionalnog savjeta za koordinaciju i prevenciju hroničnih nezaraznih bolesti u Crnoj Gori, s tim da se sredstva potrebna za finansiranje istog, usklade sa sredstvima opredijeljenim nosiocima aktivnosti, godišnjim zakonom o budžetu.*

Napominjeno, zaposleni u javnom sektoru ne mogu ostvariti druge naknade osim onih koje su utvrđene Zakonom o zaradama zaposlenih u javnom sektoru.

S poštovanjem,

81000 Podgorica, ul. Stanka Dragojevića br. 2
tel: +382 20 242 835; fax: +382 20 224 450; e-mail: mf@mif.gov.me

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ

Ministarstvo zdravlja

NAZIV PROPISA

Odluka o obrazovanju Nacionalnog Savjeta za koordinaciju i prevenciju hroničnih nezaraznih bolesti u Crnoj Gori

1. Definisane probleme

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

Hronične nezarazne bolesti predstavljaju vodeći uzrok obolijevanja i umiranja širom svijeta. Gotovo dvije trećine ukupnog mortaliteta posljedica su obolijevanja od hroničnih nezaraznih bolesti. Epidemiji hroničnih nezaraznih bolesti doprinose faktori poput globalizacije trgovine i nezdravih stilova života, rapidne urbanizacije i starenja populacije, koji su van domašaja sektora zdravstva i uticaja pojedinca.

Narastajuća epidemija hroničnih nezaraznih bolesti sve više opterećuje zemlje niskog i srednjeg nivoa razvoja, najsiromašnije i najranjivije segmente svjetske populacije.

Osim toga što su vodeći uzrok umiranja, hronične nezarazne bolesti predstavljaju sve veći pritisak za zemlje budući da pogadjaju ljude u naponu životne snage, povećavaju troškove domaćinstva i sve više finansijski opterećuju zdravstveni sistem, nacionalni budžet i ukupnu ekonomiju.

Hronične nezarazne bolesti u CG prepoznate su kao ozbiljan javno-zdravstveni problem i prepreka održivom razvoju zemlje.

U Crnoj Gori dominantno se umire i obolijeva od hroničnih nezaraznih bolesti: kardiovaskularnih bolesti, kancera, dijabetesa i respiratornih oboljenja. Prema podacima Instituta za javno zdravlje za 2010.god. -2013.god, u strukturi ukupnog umiranja stanovništva Crne Gore, udio hroničnih nezaraznih bolesti iznosi 80 %. Raspoloživi podaci Instituta za javno zdravlje za 2013.godinu, ukazuju da prijevremeni mortalitet (mortalitet prije navršene 60-te godine života) kao posljedica hroničnih nezaraznih bolesti učestvuje sa 16% u ukupnom mortalitetu od hroničnih nezaraznih bolesti.

Prijevremeni mortalitet od hroničnih nezaraznih bolesti, obolijevanje i povezani invaliditet predstavljaju ozbiljne generatore rasta zdravstvene potrošnje u zemlji.

Hronične nezarazne bolesti predstavljaju barijeru održivom razvoju humanog kapitala. U Crnoj Gori obolijevanje od hroničnih nezaraznih bolesti registruje se već u ranim

godinama života, što rezultira dužim trajanjem oboljenja, većim invaliditetom i doprinosi porastu prijevremene smrtnosti.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo

Cilj obrazovanja Nacionalnog Savjeta za koordinaciju i prevenciju hroničnih nezaraznih bolesti u Crnoj Gori je obezbjeđivanje i promovisanje efikasne intersektorske komunikacije i saradnje radi uspješne prevencije i kontrole hroničnih nezaraznih bolesti i povezanih riziko faktora.

Nacionalnom Strategijom za kontrolu i prevenciju hroničnih nezaraznih bolesti 2008-2020. sa Akcionim planom za realizaciju Strategije 2016/2017., predviđeno je uspostavljanje međusektorske vladine komisije sa mandatom koordinacije multisektorske saradnje radi osmišljavanja i implementacije efektivnog odgovora na epidemiju hroničnih nezaraznih bolesti u Crnoj Gori i praćenja ostvarenog napretka.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?

Osnovni instrument zdravstvene politike koju sprovodi Ministarstvo zdravlja je obezbjeđivanje uslova za efikasni, racionalni i održivi razvoj sistema zdravstvene zaštite, stvarajući uslove da sistem zdravstva bude dio procesa zdravstvene integracije u EU, u skladu sa jednakim vrijednostima, ciljevima i instrumentima. Ukupne vrijednosti i principi univerzalnosti, dostupnost kvalitetne zdravstvene zaštite, jednakost i solidarnost, su centralni stubovi socijalno orijentisanog evropskog sistema zdravstva u smislu visokog nivoa socijalne zaštite, socijalne kohezije i socijalne pravde. U Crnoj Gori, kao i u svim zemljama svijeta potrebe u javnom zdravstvu se povećavaju, više nego ikada ranije, zbog demografske situacije, epidemiološkog pritiska, bržeg razvoja medicinske tehnologije za dijagnostiku i liječenje, rasta cijena lijekova, pravog vrednovanja kvaliteta rada. Troškovi liječenja i prevencije rastu brže od ekonomske osnove društva. Hronične nezarazne bolesti doprinose absentizmu, lošijem učinku na radnom mjestu i gubitkom zaposlenih koji posjeduju znanja i iskustvo. Demografske promjene u Crnoj Gori, u smislu starenja populacije, dodatno zabrinjavaju. Raspoloživi podaci iz Evropske unije ukazuju da hronične nezarazne bolesti pogađaju 80% populacije preko 65 godina starosti, pa se slično opterećenje može očekivati u Crnoj Gori. Situaciju dodatno usložnjava učestalo praktikovanje nezdravih stilova života poput pušenja, štetne upotreba alkohola, nedovoljna fizička aktivnost i neadekvatna ishrana. Prema poslednjim raspoloživim podacima Instituta za javno zdravlje iz

2012. godine, u Crnoj Gori je 31% populacije konzumiralo duvan, 32% alkohol, dok je samo oko 13% odraslog stanovništva upražnjavalo neku fizičku aktivnost (više od tri puta nedjeljno). Radi se o četiri riziko faktora koja su zajednička za nastanak hroničnih nezaraznih bolesti. Promjena stila življenja predstavlja važnu pretpostavku za promjenu trenda obolijevanja i umiranja od hroničnih nezaraznih bolesti.

Prepoznajući važnost kontrole hroničnih nezaraznih bolesti, a imajući u vidu činjenicu da se u Crnoj Gori dominantno umire i obolijeva od hroničnih nezaraznih bolesti: kardiovaskularnih bolesti, kancera, dijabetesa i respiratornih oboljenja, nametnula se potreba obrazovanja Nacionalnog Savjeta za koordinaciju i prevenciju hroničnih nezaraznih bolesti u Crnoj Gori, koji će utvrditi mjere za prevenciju i kontrolu hroničnih nezaraznih bolesti kroz intersektorski pristup i sprovođenje principa "zdravlje u svim politikama".

Uspjeh u prevenciji epidemije hroničnih nezaraznih bolesti pretpostavlja tijesnu intersektorsku saradnju koja promovise unapredjenje socijalnih determinanti zdravlja i usvajanje zdravih stilova života, kao i obezbjedjivanje univerzalne zdravstvene zaštite u duhu SZO Evropske politike za zdravlje do 2020. godine.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija;
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Zdravlje je najveća vrijednost pojedinaca, porodice i čitavog društva, koje znači i kvalitetan život. U tom cilju se osniva Savjet sa zadatkom monitoringa hroničnih nezaraznih bolesti

Zdravstveni sektor nije izvor potrošnje, već izvor investicije u ostvarivanju socijalnog, ekonomskog razvoja i ukupnog razvoja društva. Crna Gora se uključila u jedinstveni međunarodni proces zdravstvenog razvoja, kroz sprovođenje mjera zdravstvene politike, od dostignutog nivoa zdravlja i zdravstvene zaštite stanovništva, zdravstvenih potreba i materijalnih mogućnosti za njihovo ostvarivanje, do postizanja zacrtanih ciljeva, optimalnog očuvanja i unapređenja zdravlja svakog građanina i cjelokupnog stanovništva.

Nije potrebno stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu, ne dovodi se u pitanje kriterijum tržišne konkurencije, niti stvaranje biznis barijera.

Odjeljak 5: Procjena fiskalnog uticaja

Da li je potrebno izdvajanje finansijskih sredstava za implementaciju propisa i u kom iznosu?

Da li je izdvajanje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda?

- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze?
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijedena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proistići finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihodi za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju kojom je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na inicijativu za donošenje predloga propisa?
- Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.

Za implementaciju propisa su potrebna sredstva koja će se definisati resornim strateškim dokumentima i predstavljace kontinuirane aktivnosti u skladu sa Odlukom o kriterijumima za utvrđivanje visine naknade za rad člana radnog tijela ili drugog oblika rada ("Službeni list CG," br. 26/12 i 27/13) obezbijediće se sredstva za rad sekretara Savjeta iz sredstava Ministarstva zdravlja.

Predviđeno je da Savjet radi kontinuirano, dok se shodno međunarodnim dokumentima bude zahtijevalo izvještavanje o dostignućima o globalnim ciljevima prevencije i kontrole nezaraznih bolesti za realizaciju do 2025., kao i dok god je politika prevencije i kontrole nezaraznih bolesti prioritet Vlade Crne Gore.

Implementacijom propisa ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze, kao ni ostvaranje prihoda za budžet Crne Gore.

Nije predviđeno usvajanje podzakonskih akata iz kojih će proizići finansijske obaveze. Ovo je prvi put da se Predlog Odluke o obrazovanju Nacionalnog savjeta za koordinaciju i prevenciju hroničnih nezaraznih bolesti u Crnoj Gori dostavlja Ministarstvu finansija na odobrenje.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako.
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije);
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni, Obrazložiti.

U postupku pripreme predloga Odluke o obrazovanju Nacionalnog Savjeta za koordinaciju i prevenciju hroničnih nezaraznih bolesti u Crnoj Gori nijesu učestvovali eksterni eksperti.

7. Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?

Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Uvažavajući činjenicu da je osnivanje Savjeta značajno za združenu i koordiniranu akciju Vlade u cilju pružanja efikasnog odgovora na epidemiju hroničnih nezaraznih bolesti, kao i na jačanje i integrisanje politika prevencije i kontrole hroničnih nezaraznih bolesti u nacionalne razvojne agende, mišljenja smo da neće postojati prepreke za njegovu implementaciju.

Glavni indikatori koji će ukazati na uspješnost rada Savjeta su:

- (1) relativno smanjenje od 25% u ukupnom mortalitetu od kardiovaskularnih oboljenja, kancera, diabetes ili hroničnih respiratornih bolesti
- (2) relativno smanjenje od 10% u štetnoj upotrebi alkohola, u skladu sa nacionalnim kontekstom
- (3) relativno smanjenje od 10% prevalencije nedovoljne fizičke aktivnosti
- (4) relativno smanjenje od 30% prosječnog unosa soli u populaciji
- (5) relativno smanjenje od 30% prevalencije trenutne upotrebe duvana kod osoba preko 15 godina starosti
- (6) relativno smanjenje od 25% ili zadržavanje prevalencije povišenog krvnog pritiska zavisno od nacionalnih okolnosti
- (7) zaustaviti rast dijabetesa i gojaznosti
- (8) najmanje 50% onih koji ostvaruju na to pravo, primaju terapiju u lijekovima i konsultacije (uključujući glikemijsku kontrolu) u cilju prevencije srčanih i moždanih udara
- (9) 80% dostupnih osnovnih tehnologija i lijekova, uključujući i generičke lijekove, neophodne za liječenje vodećih nezaraznih bolesti u javnim i privatnim zdravstvenim ustanovama.

Za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa biće zaduženo Ministarstvo zdravlja koje će i imati obavezu stalnog unaprjeđivanja rada Savjeta.

Podgorica,

MINISTAR

Dr. Kenan Hrapović